

Uppföljning av tidigare granskning avseende etik, korruption och oegentligheter

Mora kommun

Augusti 2021

Hanna Franck Larsson

Casper Wessén

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Mora kommun genomfört en uppföljning av en tidigare granskning från 2012 avseende etik, korruption och oegentligheter. Granskningens syfte är att säkerställa om kommunstyrelsen har åtgärdat de brister som identifierades i den tidigare granskningen avseende etik, korruption och oegentligheter och därmed säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen i allt väsentligt har säkerställt att de brister som noterades i samband med granskningen år 2012 har åtgärdats. Genomförd granskning påvisar dock att det kvarstår ett antal utvecklingsområden som kommunstyrelsen bör säkerställa framåt, bland annat avseende dokumentation kopplat till rapportering av misstanke om oegentligheter.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
Har kommunstyrelsen beaktat de brister som påtalades i den tidigare granskningen?	Ja	
Har kommunstyrelsen vidtagit åtgärder med anledning av de brister som noterats i granskningen?	Ja	
Finns brister kvar att åtgärda?	Delvis	

Rekommendationer

Mot bakgrund av de iakttagelser som framkommit i granskningen lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att rutinerna kring dokumentation vid exempelvis representationsluncher är något som samtliga medarbetare inom kommunen känner till. Detta kan med fördel ske via utbildningar och/eller informationsträffar.
- Säkerställ att frågor som rör etik, korruption och oegentligheter är levande frågor i kommunen samt att dessa diskuteras kontinuerligt.
- Säkerställ att rapporterad misstänkt korruption, muta eller annan oegentlighet dokumenteras för framtida vägledning.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	2
Bakgrund	2
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	3
Avgränsning	3
Metod	3
Granskningsresultat	4
Tidigare påtalade brister	4
Bakgrund	4
lakttagelser	4
Bedömning	4
Åtgärder med anledning av noterade brister	5
lakttagelser	5
Bedömning	6
Kvarstående åtgärder	6
lakttagelser	6
Bedömning	7

Inledning

Bakgrund

Revisorerna har tidigare genomfört fördjupade granskningar avseende s.k. EKO-frågor (Etik, korruption och oegentligheter).

I SKR:s skrift God revisionsred i kommunal verksamhet 2018 påtalas vikten av att följa upp tidigare granskningar som revisorerna genomfört. Genom att regelbundet följa upp genomförda granskningar ges svar på om åtgärder med anledning av revisorernas kritik och rekommendationer har tagits i beaktande. Uppföljningen utgör även underlag för att bedöma om det finns anledning till förnyad granskning, och blir därmed en grund för riskanalysen inför kommande års revisionsplanering.

Revisorerna har inom ramen för sin risk- och väsentlighetsanalys och riskbedömning inför revisionsåret 2020 identifierat kommunens arbete för att förebygga oegentligheter som ett riskområde. Med bakgrund i detta har revisorerna beslutat att genomföra en uppföljning av en tidigare granskning avseende etik, korruption och oegentligheter.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att säkerställa om kommunstyrelsen har åtgärdat de brister som identifierades i den tidigare granskningen avseende etik, korruption och oegentligheter och därmed säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Revisionsfrågor:

- Har kommunstyrelsen beaktat de brister som påtalades i den tidigare granskningen?
- Har kommunstyrelsen vidtagit åtgärder med anledning av de brister som noterats i granskningen?
- Finns brister kvar att åtgärda?

Revisionskriterier

Följande revisionskriterier (bedömningsgrunder) utgör grunden för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar:

- Kommunallagen (2017:725)
- God revisionsred, SKR (2018)

Avgränsning

Granskningen avser att följa upp brister som noterats i tidigare genomförd granskning.

Metod

- Analys av missivsvar
- Intervjuer med kommunchef, ekonomichef, upphandlingschef samt kommunstyrelsens ordförande.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Tidigare påtalade brister

Revisionsfråga 1: Har kommunstyrelsen beaktat de brister som påtalades i den tidigare granskningen?

Bakgrund

I den granskning som genomfördes 2012 avseende etik, korruption och oegentligheter gjordes bedömningen att kommunstyrelsens arbete med dessa frågor inte var ändamålsenligt. För att arbetet skulle kunna bedömas som ändamålsenligt konstaterades det vara väsentligt att kommunstyrelsen lyfter frågan och skapar sig en helhetsbild över läget i kommunen.

Gällande intern kontroll avseende EKO-frågor konstaterades i granskningen som genomfördes 2012 att kommunstyrelsen påbörjat ett arbete med att utveckla och stärka den interna kontrollen i kommunen, dock bedömdes den interna kontrollen avseende EKO-frågor som ej tillräcklig. Granskningen mynnade ut i att kommunstyrelsen rekommenderades påbörja ett arbete för att utveckla hanteringen av EKO-frågor i kommunen.

Iakttagelser

Vid kommunstyrelsens sammanträde 2012-10-02 § 119, i svar på revisionsrapport om kommunens beredskap avseende EKO-frågor, beslutade styrelsen att:

- Uppdra åt kommundirektören att senast den 31 mars 2013 för kommunstyrelsen presentera förslag till policy och riktlinjer avseende kommunens hantering av EKO-frågor (Etik, Korruption och Oegentligheter) samt beskriva vilka kontrollmoment som kan säkerställa en ändamålsenlig uppföljning.
- Anta upprättat förslag från personalchefen som svar på revisorernas granskning av kommunens beredskap avseende EKO-frågor.

Bedömning

Har kommunstyrelsen beaktat de brister som påtalades i den tidigare granskningen?

Revisionsfrågan bedöms uppfylld.

Kommunstyrelsen har, i svar på revisionsrapport om kommunens beredskap avseende EKO-frågor, beaktat de brister som påtalades i tidigare granskning.

Åtgärder med anledning av noterade brister

Revisionsfråga 2: Har kommunstyrelsen vidtagit åtgärder med anledning av de brister som noterats i granskningen?

lakttagelser

Kommunstyrelsen har sedan granskningen genomfördes 2012 fastställt dokumentet *Riktlinjer Jäv, Bisyssla, Muta och Otillåten påverkan*. Riktlinjerna fastställdes av kommunstyrelsen 2018-02-27 § 27 och syftar till att vägleda anställda i Mora kommun vid ställningstagande i uppkomna jävssituationer, bisysslor samt tydliggöra gränsdragningen mellan tillåten och otillåten förmån. Riktlinjerna ska också utgöra underlag för arbetsplatsdialoger för att på arbetsplatsen tydliggöra hur lagar och kommunens riktlinjer ska tillämpas i olika mut-, påverkan- och jävssituationer som kan uppkomma på arbetsplatser.

Vidare innehåller dokumentet även riktlinjer som ska säkerställa att Mora kommun uppfyller kraven på rättssäkerhet samt att korrupta beteenden förhindras. I riktlinjerna specificeras bland annat vad jäv, bisyssla, muta och otillåten påverkan innebär samt hur anställda inom Mora kommun ska agera i olika situationer kopplat till var och en av dessa.

Vid intervjuer uppges att samtliga chefer, i samband med beslutet om riktlinjerna, informerats om vad som gäller i kommunen kopplat till EKO-frågor. Vid intervjuer uppges också att det skett en workshop kring EKO-frågor vid vilken samtliga chefer inom kommunen närvarade.

Avseende upphandlingar i projekt uppges vid intervjuer att ett arbete har skett inom kommunen som innebär att upphandlaren alltid ska kalla till ett uppstartsmöte för de som ska delta i ett projekt. Kopplat till detta pågår ett arbete med att ta fram en mall som ska skrivas under av de som närvarar vid uppstartsmötet. I mallen ingår bland annat delar kring jäv och sekretess. Vi har inom ramen för granskningen inte tagit del av upprättad mall.

Vidare uppges vid intervjuer att kommunen har infört en direktupphandlingsmodul som säkerställer dokumentation vid direktupphandling. Kommunen har även infört en rutin för direktupphandling vars syfte är att:

- Direktupphandling ska bidra till en snabb och kostnadseffektiv upphandling inom organisationen. Direktupphandlingar ska göras öppna och mer tillgängliga för de små företagen och enkla för beställare. Direktupphandlingar bidrar till att få med små och medelstora företag i offentlig upphandling och är ett viktigt verktyg för ökad lokal och regional tillväxt.

Inom ramen för granskningen har även tagits del av kommunens riktlinjer för upphandling och inköp. Av riktlinjerna, som gäller för Mora kommuns förvaltningar och kommunens helägda bolag, framgår att alla upphandlingar samt andra konkurrensutsättningar och beställningar från ramavtal ska verkställas i enlighet vad som anges i riktlinjerna.

För att höja kompetens och vetskap om LOU håller upphandlingschef utbildningar för kommunens chefer. I utbildningarna, som sker några gånger per år, inkluderas även en

del kring jäv, mutor och korruption. Vi har tagit del av utbildningsmaterialet och kan konstatera att det i presentationen definieras vad jäv, muta och korruption innebär. Verksamhetsföreträdare framhåller att definitionen ger upphov till djupare diskussioner.

Det pågår enligt intervju också ett arbete med att ta fram en beställarutbildning. Tanken är att de som jobbar med beställning, inköp och även direktupphandling ska genomgå denna beställarutbildning. Utbildningen kommer att hållas av en medarbetare från ekonomiavdelningen och en medarbetare från upphandlingsenheten. Enligt uppgift kommer innefattar utbildningsmaterialet en del som rör jäv, mutor och korruption.

Utöver ovan uppges vid intervju att politiken får bra underlag kring vilka områden som verksamheterna anser är väsentliga att lägga extra fokus på i internkontrollarbetet. Vidare framgår av intervju att verksamheterna bland annat tar ställning till EKO-frågor vid upprättandet av internkontrollplaner. Efter årets slut sker en uppföljning av beslutad internkontrollplan och de områden där brister och/eller risker identifieras återfinns även i nästa års internkontrollplan. Uppföljningen sker i verksamhetssystemet Stratsys.

Bedömning

Har kommunstyrelsen vidtagit åtgärder med anledning av de brister som noterats i granskningen?

Revisionsfrågan bedöms uppfylld.

Kommunstyrelsen har, bland annat genom att fastställa dokumentet *Riktlinjer Jäv, Bisyssla, Muta och Otillåten påverkan* år 2018, vidtagit åtgärder utifrån noterade brister i granskningen 2012.

Kvarstående åtgärder

Revisionsfråga 3: Finns åtgärder kvar att åtgärda?

lakttagelser

Vid intervjuer förklaras att det finns en del utvecklingsområden i kommunen kopplat till frågor som rör etik, korruption och oegentligheter. Det som i huvudsak lyfts av de intervjuade som ett utvecklingsområde är dokumentation kopplat till representationsluncher och liknande.

Vidare kan konstateras att de intervjuade delvis anser att frågor som rör etik, korruption och mutor är levande och diskuteras kontinuerligt i kommunen. Genomförd granskning tyder på att EKO-frågor diskuteras och är aktuella, både inom politiken och på tjänstemannanivå, i samband med att en händelse som rör dessa frågor och som kräver eftertanke inträffar.

Gällande incidenthantering framgår i riktlinjerna vem/vilka som ska kontaktas vid misstanke om exempelvis korruption, muta eller annan oegentlighet. Vid intervju förklaras att detta upplevs vara en fungerande rutin men att det dokumentationen av rapporterade misstankar kan stärkas.

I tidigare granskning noterades att kommunen hade en inköpshandbok där det bland annat beskrevs vad som gäller vid inköp och direktupphandlingar inom kommunen samt dess omfattning och målsättning. I handboken återfanns även en policy för mutor och bestickning samt en kort definition av jäv. Vid intervjuer har vi fått förklarat att kommunstyrelsen antagit en ny inköpshandbok år 2017 men att den inte längre är aktuell utifrån de förändringar som skett inom kommunen de senaste åren.

Utöver ovan har vi vid intervjuer tagit del av information om att det pågår ett arbete i kommunen med att införa en intern visselblåsarfunktion. Framtagandet av visselblåsarfunktionen sker tillsammans med Orsa och Älvdalen. Funktionen beräknas vara på plats i december 2021.

Bedömning

Finns brister kvar att åtgärda?

Revisionsfrågan bedöms delvis uppfylld.

Det framgår av genomförd granskning en del utvecklingsområden kopplat till frågor som rör etik, korruption och oegentligheter. Vi rekommenderar att kommunstyrelsen säkerställer att arbetet med inrättande av en visselblåsarfunktion slutförs enligt nuvarande tidplan. Vidare är det väsentligt att kommunstyrelsen säkerställer en tillräcklig dokumentation inom identifierade utvecklingsområden, exempelvis dokumentation vid rapporterad misstanke om korruption, muta eller annan oegentlighet.

2021-08-24

Hanna Franck Larsson

Casper Wessén

Uppdragsledare och projektledare

Projektmedarbetare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Mora kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.